

2025-03-26

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Ert dnr: LI2024/01638

Synpunkter från Sveriges veterinärförbund på betänkandet SOU 2024:56 Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd

Generella synpunkter angående konkurrenskraft

Utredningen har bland annat haft som uppdrag att "analysera och föreslå åtgärder för att stärka konkurrensförutsättningarna för svenska livsmedelsproducenter med *bibehållna högt ställda djurskyddskrav*" (vår kursivering). Utredarens förslag behöver därför genomgående värderas mot detta krav i direktivet, att bibehålla högt ställda djurskyddskrav. Här anser vi att utredningen brister.

Precis som utredningen skriver i avsnitt 4.7 så påverkas den svenska animalieproduktionen av en mängd olika faktorer, vilket åskådliggörs i Figur 4.15. Utifrån direktivets krav att bibehålla högt ställda djurskyddskrav så saknar vi en strategisk analys kring de sätt djurskyddskrav verkar konkurrensfrämjande och vilka insatser som är viktiga för att säkra det. Den svenska djurhållningen har en hög produktivitet, vilket i hög utsträckning beror på en god djurhållning med förebyggande djurhälsovård och en hög djurskyddsnivå, vilket ger en lägre sjuklighet och lägre förekomst av subklinisk sjukdom, vilket främjar produktiviteten. Högt ställda djurskyddskrav har också en tydlig koppling till konsumentattityd och betalningsvilja, men för att det ska komma till uttryck i köpbeteende krävs att konsumenterna är informerade och kan göra medvetna val.

I avsnitten "Marknadsandelarna för animalier" (sid 95-97) konstaterar utredaren att den svenska marknadsandelen för animalieprodukter, totalt sett har sjunkit sedan EU-inträdet 1995. Samtidigt är det tydligt utifrån Figur 4.5 att svensk marknadsandel för såväl nötkött, griskött, matfågel och ägg har stigit sedan 2013. För griskött ses också en markant minskad import från 2013 (se figur 4.7). Tyvärr analyserar inte utredaren vilka de bakomliggande faktorerna för detta är, vilket vi ser som en stor brist eftersom det är tydligt att något hände runt 2013 som bidrog till förstärkt konkurrenskraft för svenskt kött. Utifrån ett

veterinärt perspektiv finns det några faktorer som är viktiga att påpeka i detta sammanhang.

I slutet av 2011 kom den första rapporten från Europeiska läkemedelsmyndighetens projekt European Surveillance of Veterinary Antimicrobial Consumption (ESVAC)¹ med myndighetsbaserad data om antibiotikaförsäljning i 9 europeiska länder 2005-2009². Sverige hade där lägst försäljning av alla ingående EU-länder, och under hela projektets tid (2009-2023) har varje årsrapport (som i slutet av projektperioden omfattade 31 europeiska länder) visat samma sak – Sverige har lägst antibiotikaanvändning till livsmedelsproducerande djur av samtliga EU-länder. För oss veterinärer blev den nya statistiken ett kvitto på att allt det djurhälsofrämjande arbete som pågått under lång tid har gett resultat. Att statistiken dessutom var myndighetsbaserad gjorde att den hade hög trovärdighet vilket var viktigt när dessa data kommunicerades, ett arbete som alltså påbörjades efter att den första rapporten kom i oktober 2011. Parallellt blev frågan om antibiotikaanvändningen i djurhållningen en allt viktigare fråga, och våren 2014 lanserade det veterinära företaget Svenska Djurhälsovården kampanjen ”Schysst kött”³ samt lyfte antibiotikafrågan i olika sammanhang, bland annat vid en uppvaktning av jordbruksminister Eskil Erlandsson i februari 2014⁴. Samtidigt blev antibiotika i djurhållningen en fråga i EU-valet 2014 och uppmärksammas av media⁵. Parallellt hade ett antal domar tydliggjort att kommuner får ställa djurskyddskrav i vid offentlig upphandling⁶, arbetet med frivillig ursprungsmärkning av kött hade kommit igång och Axfoundations antibiotikakriterier lanserades 2014⁷. Enligt vår bedömning var detta avgörande faktorer för den vändning som skedde 2013 och som innebar ökade marknadsandelar för svenskt kött.

En viktig faktor i att antibiotikafrågan fick så stor genomslag 2014 var att det fanns myndighetsbaserade data om antibiotikaanvändningen. Fakta från myndigheter har betydligt högre trovärdighet än till exempel kommunikation från branschen. När sedan såväl livsmedelsbranschen, det offentliga och civilsamhället lyfte låg antibiotikaanvändning som ett viktigt mervärde bidrog det till ökad konkurrenskraft för svenskt kött. Just antibiotikafrågan är lätt att kommunicera, då det handlar om förbrukningssiffror som kan jämföras i grafer och tabeller. Men det är viktigt att poängtera att den låga antibiotikaanvändningen i den svenska djurhållningen helt och hållet härrör från en god djurhållning där riskfaktorer för sjukdom motarbetas genom förebyggande djurhälsovård och högt ställda djurskyddskrav. Friska djur behöver inte antibiotika.

Även om utredaren nämner att marknadsandelen för ost är anmärkningsvärt låg, 38 % 2022, så går hon inte vidare då det gäller att analysera vilken betydelse detta har för den

¹ <https://www.ema.europa.eu/en/veterinary-regulatory-overview/antimicrobial-resistance-veterinary-medicine/european-surveillance-veterinary-antimicrobial-consumption-esvac-2009-2023>

² [Trends in the sales of veterinary antimicrobial agents in nine European countries, EMA 2011](#)

³ [Veterinärer tar plats på matmässa - Jordbruksaktuellt](#)

⁴ [Svenska Djurhälsovården lanserar nytt faktamaterial om svensk grishållning - Svenska Djurhälsovården](#)

⁵ [Antibiotika till djur hotar vår hälsa - DN.se](#)

⁶ [Kommunerna som segrade | Svenskt Kött](#)

⁷ [Antibiotikakriterierna - Axfoundation](#)

svenska mjölkproduktionen. Enligt Jordbruksverkets Marknadsrapport animalieprodukter 2023⁸ uppgick importen av ost 2023 till drygt 150 000 ton. Utifrån att det går åt 10 kg mjölk för att producera 1 kg ost motsvarar detta ca 1 500 000 ton invägd mjölk till mejerierna. Enligt samma rapport var den totala invägningen av mjölk till svenska mejerier 2023 drygt 2 800 000 ton. Om den importerade osten ersattes av svenskproducerad ost skulle den svenska mjölkproduktionen behöva öka med 54 %. Ett fokuserat och strategiskt arbete för att öka marknadsandelen för ost producerad av svensk mjölk har alltså mycket goda förutsättningar för att öka konkurrenskraften i mjölksektorn. Vi saknar att utredaren inte har identifierat denna fråga. Även om ost är en bearbetad produkt så visar erfarenheten från köttsektorn att det inte är ett hinder, de flesta bearbetade köttprodukter i dagligvaruhandeln, som t.ex. köttbullar och smörgåschark, har idag svensk köttråvara. Däremot finns det en trovärdighetsfråga att hantera, då det främst är inom mjölksektorn som önskemål om mer flexibel beteshållning lyfts – trots att beteskravet i djurskyddslagstiftningen är mycket högt värderad av konsumenterna och lätt att kommunicera för mejeribranschen. Om osten ska kunna göra samma positiva resa som köttet behövs en kommunikativ kraftsamling kring djurvälstånd från såväl bransch, det offentliga som civilsamhället på liknande sätt som för antibiotikafrågan. Här krävs alltså insatser som gör konsumenterna informerade så att de kan göra medvetna val. Vi saknar att utredaren inte lägger något sådant förslag, utan hennes huvudförslag, att ta bort beteskravet för mjölkkor, leder i motsatt riktning och kommer innebära ett minskat förtroende för mejerisektorn från konsumenterna.

Slutligen vill vi göra ett påpekande då det gäller historieskrivningen kring konsekvenserna av förbudet mot antibiotika i tillväxtstimulerande syfte: Sid 84, avsnitt "Omställning av svensk djurhållning inte utan problem". Utredaren belyser här den ökade sjukdomsproblematiken inom smågrisuppfödningen i samband med att användningen av antibiotika i tillväxtfrämjande syfte förbjöds. Hon anger här att detta ledde till en ökad förskrivning av antibiotika, vilket stämmer. Men det är i detta sammanhang viktigt att påpeka att även om den veterinära förskrivningen ökade mellan 1986–1992 så låg den totala användning av antibiotika långt under den som var 1984, innan förbudet kom⁹.

Avgränsning då det gäller förbundets synpunkter

Utöver det generella resonemanget ovan kring konkurrenskraft så kommenterar Förbundet endast de förslag som har en veterinär eller djurskyddsmässig koppling.

Synpunkter på utredarens förslag till ändringar av djurskyddsförordningen

Utredaren har fyra förslag till ändringar djurskyddsförordningen (2019:66), som berör beteskravet, virtuella elstängsel och förprovningen.

⁸ [Marknadsrapport animalieprodukter - utvecklingen i Sverige till och med 2023. Jordbruksverket 2024](#)

⁹ [Försäljning av antibiotika för djur, SVA 2024](#)

Beteskravet

Betet har flera positiva effekter på djurens hälsa vilket stöds av forskningen. Som exempel har bete generellt en positiv påverkan på klöv-, ben- och juverhälsan, enligt flera studier. Även om vissa specifika sjukdomar kan förekomma i större omfattning på bete så överväger fördelarna och det saknas stöd för att bete överlag skulle vara negativt eller sakna betydelse för djurhälsan. Att bete har ett flertal positiva effekter på djurhälsan och djurvälstånd framgår även av den gedigna rapporten om mjölkors välfärd framtagen av EFSA (2023). En av konklusionerna i denna rapport är att mjölkor bör ges tillgång till bete. Till grund för denna slutsats finns en stor mängd vetenskapliga artiklar och gedigen expertis.

I avsnittet "Bete för nötkreatur i mjölkproduktion" drar utredaren slutsatser om betets för- och nackdelar utifrån djurskyddet. Utredaren hänvisar här till EFSA:s vetenskapliga sammanställning¹⁰, men verkar helt ha missat att EFSA anger att en av fem riskfaktorer som identifierar gårdar där djurvälståndet riskerar vara lågt är en årlig betetid på mindre än två månader, samt att lösdriftssystem med för dåligt liggkomfort i liggbåsen är förknippad med ökad risk för klövbesvär och hälta:

" Cubicles with shallow beds or mats (i.e. bedding less than 30 cm on concrete surfaces or less than 5 cm of compressed material on mats (compressed as a result of the animal lying on it)) are associated with an increased risk of claw disorders and a higher prevalence of lameness compared to a pasture-based systems."

Klöv- och benlidande anses vara en av de större djurvälståndsfrågorna då det gäller mjölkor då det ofta handlar om lidande som innebär smärta och som dessutom ofta är kroniskt och därigenom pågår under lång tid. Sverige har ett väl uppbyggt system med klövregistreringar, och under kontrollåret 2022/23 registrerades klövskador som riskerar leda till hälta vid 13 % av verkningarna. Incidensen av behandlade klöv- och bensjukdomar under samma period var 2,5 fall per 100 kor och år. Andelen klövanmärkningar ökade med ökad besättningsstorlek och var lägre i besättningar med ekologisk drift jämfört med i besättningar med konventionell drift¹¹.

I en internationell jämförelse är prevalensen av hälta betydligt lägre i Sverige än i många andra länder. I en review-artikel från 2023¹² som omfattade 53 vetenskapliga publikationer konstaterades en median på 22 % prevalens hälta, med en spridning på 5,1 % (Sverige) till 45 % (USA).

Att beta är ett mycket viktigt naturligt beteende för mjölkor som de är högt motiverade till att utföra. Flera beteenden såsom födosök och ätbeteenden samt rörelse och sociala interaktioner stimuleras och/eller underlättas på ett bete. Bete ger även djuren större valfrihet och kontroll, vilket är viktigt för djurs välfärd, och de kan lättare synkronisera sina beteenden, liksom undvika negativa sociala interaktioner och lättare ingå i positiva

¹⁰ [Welfare of dairy cows. EFSA 2023](#)

¹¹ [djurhalsostatistik-2022-2023-1.pdf](#)

¹² <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1090023323000266?via%3Dihub>

interaktioner. Vidare så underlättas beteenden som att lägga sig ned och stålla sig upp och djuren kan lättare vila i olika positioner då det inte finns inredning som begränsar djuren. Det naturliga mer halkfria underlaget underlättar rörelser, liksom att betet erbjuder större yta vilket möjliggör för djuren att röra sig längre sträckor, vilket är naturligt för nötkreatur. Det är alltså flera faktorer som gör att betet, i enlighet med djurskyddslagen främjar djurens välfärd och möjliggör och stimulerar till naturligt beteende. Detta kan inte ersättas av en lösdriftshållning året runt och Sveriges Veterinärförbund menar att det vore anmärkningsvärt och djupt olyckligt om Sveriges regering beslutar att gå emot både befintlig forskning, EFSA:s rekommendationer, liksom den av riksdagen beslutade djurskyddslagen, som gäller alla mjölkkor på individnivå.

Ogynnsamma förhållanden på betet såsom dåligt väder med riklig nederbörd, höga temperaturer, eller rikligt med bitande insekter etc. är faktorer som kan ha negativa effekter på djurvälferden. Detta kan hanteras med den flexibilitet som redan finns i lagstiftningen och som möjliggör att hålla djuren inne vid ogynnsamt väder och är inte skäl för att ta bort beteskravet. Att ett borttaget beteskrav för kor i lösdrift inte skulle innebära en risk att försämra djurskyddet håller vi därför inte med om.

Utredaren ser beteskravet som något som är begränsande för storleksrationaliseringen. Vi vill dock poängtera att det även finns nackdelar med storleksrationaliseringen. Enligt Djurhälsostatistik 2022-2023 sågs en ökad förekomst av klövanmärkningar med ökad besättningsstorlek. Utifrån såväl beredskapsskäl som miljöskäl så finns det samhällsbehov av en decentraliserad lantbruksnäring med livskraftiga gårdar över hela landet, snarare än allt större och färre gårdar. Detta är också viktigt för att kunna upprätthålla en veterinär verksamhet 24/7 över hela landet, i enlighet med 10 § Förordning (2009:1464) med instruktion för Statens Jordbruksverk.

Vidare menar förbundet att vi bör vara rädda om våra svenska mervärden, såsom beteskravet, som utgör en viktig konkurrensfördel. Förbundet menar att det saknas en ordentlig analys av hur ett borttaget beteskrav kommer påverka betalningsviljan hos svenska konsumenter. Det finns en risk för att konsumenterna hellre väljer billigare importerade produkter om svenska mervärden saknas. Varför betala mer för svenskproducerad mjölk om den inte tillför något extra?

Förbundet menar även att utredarens resonemang om att beteskravet missgynnar de mindre producenterna till förmån för de större besätningarna är motsägelsefullt eftersom man samtidigt konstaterar att det är de stora besätningarna som får svårt att hålla sina djur på bete. Ett borttaget beteskrav torde på så vis främst gynna de redan stora producenterna som då kan konkurrera ut de mindre producenterna, vilket vore olyckligt ur flera synvinklar, inte minst ur beredskapssynpunkt.

Veterinärförbundet avstyrker därför utredarens förslag till ändring av 2 kap. 3 §.

Vi vill i detta sammanhang lyfta den möjlighet som en djurvälferdsersättning för en betesperiod som går utöver lagstiftningens krav har (vilket många mjölkbönder tillämpar) och anser att en sådan ska införas.

Virtuella stängsel

Vi delar utredningens bedömning om att det finns stora möjligheter när det gäller användningen av virtuella stängsel. Förra året kom en licentiatavhandling¹³ från SLU inom ämnet som visade att djuren snabbt anpassar sig efter det virtuella stängslet och att virtuella stängsel inte verkade påverka djurens stressnivå och beteende jämfört med djur som hade vanligt elstängsel.

Förbundet tillstyrker därför utredarens förslag till ändring av 2 kap 17 så att virtuella stängsel blir tillåtna.

Förprovning

Vi delar utredarens bedömning att förprovningen ska behållas. Den fyller en viktig funktion både avseende djurhälsan, djurvälfaerden och ekonomin – det är dyrt och krångligt att bygga om när verksamheten väl är i drift. Förbundet anser dock att förprovningen bör inkludera fler delar än själva stallarna, såsom lastplatser, hagar etc. Även detta är utrymmen som påverkar djurhälsa och djurvälfaerd och kan komma att bli komplicerade och dyra att justera i efterhand. Förbundet instämmer även med SVA och Jordbruksverkets slutsats i utredningen *Regeringsuppdrag om nya zoonoser Uppdrag att granska djurhållning med avseende på risken för uppkomst och spridning av nya smittor mellan djur och människa Rapport (2022:3)* att det bör införas obligatorisk förprovning utifrån smittskyddsaspekter vid nybyggnation, tillbyggnation och större ombyggnation av djurstallar.

Förbundet tillstyrker utredningens förslag att ändra 6 kap. 2 § så att Jordbruksverket får rätt att föreskriva om kompetenskrav vid förprovning.

Vi är dock inte övertygade om att det är vettigt att centralisera förprovningen till 6 länsstyrelser. Såväl förmöten som slutbesiktning underlättas om respektive länsstyrelse bibehåller sitt ansvar för förprovningen. Samtidigt finns det ett behov att öka kompetensen och säkra likvärdiga bedömningar, vilket kan tala för en centralisering. Av utredningen framgår det dock att det redan idag finns ett samarbete mellan länsstyrelserna för att säkra likvärdigheten och ta del av den fördjupade kompetens som finns hos vissa länsstyrelser. Detta samarbete anser vi ska utvecklas, vilket tillsammans med det bemyndigande som föreslås ovan, bör säkra att förprovningen utförs med god kompetens och rättssäkerhet.

Förbundet avstyrker förslaget att ändra 6 kap 3 § så att det blir 6 länsstyrelser som hanterar förprovningsärenden och inte 21.

Förbundets synpunkter på övriga förslag

Förbundets synpunkter på övriga förslag anges nedan i *kursiverad fet stil*.

¹³ <https://www.slu.se/ew-nyheter/2024/11/hur-fungerar-virtuella-stangsel-for-notkreatur-i-naturbetesmarker/>

4.10 Förslag - utanför djurskyddsområdet

- Regeringen föreslår att införa rätt att bedriva skyddsjakt utan tillstånd från länsstyrelsen för markägare och jordbruksarrendatorer med jakträtt avseende rådjur, dovhjort och kronhjort, utöver vildsvin som nu får skyddsjagas utan tillstånd. Skyddsjakt ska vara tillåten om skadan är pågående eller omedelbart förestående. De utvidgade bestämmelserna om skyddsjakt ska efter beslut av regeringen införas i bilaga 4 till jaktförordningen (1987:905).

Sveriges Veterinärförbund vill uppmärksamma riskerna för lidande vid ökad skyddsjakt som tillåts under tider då klövvilt kan vara högdräktiga eller har ungar som fortfarande är beroende av sina föräldrar. Sådan skyddsjakt bör undvikas. Förbundet avstyrker därför förslaget.

- Regeringen bör ge Jordbruksverket i uppdrag att utreda vilka effekter viltskadorna har för primärproduktionens lönsamhet och påverkan i övrigt på jordbruksverksamhet.
- Regeringen tar initiativ till en översyn i syfte att föreslå höjda ersättningsnivåer till djurägarna för rovdjursavvisande stängsel inklusive underhåll och stängsling. Även ersättningen för skadade, saknade och dödade djur behöver ses över och höjas. Översynen genomförs av Naturvårdsverket som tar beslut om rekommendationer för ersättningar och bidrag ur viltskadeanslaget. ***Förbundet tillstyrker förslaget.***
- Regeringen ger Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA, och Jordbruksverket i uppdrag att utreda möjligheten och konsekvenserna av att:
 - Införa ersättning till djurägarna för förebyggande smittskyddsåtgärder samt utöka de offentliga ersättningarna för produktionsförluster, förstörda inventarier och sanering vid sjukdomsutbrott enligt epizootilagen (1999:657), zoonos-lagen (1999:658) och lagen om provtagning på djur med mera (2006:806). ***Förbundet tillstyrker förslaget.***
 - Ta bort undantaget i zoonosförordningens 7 § för ersättning vid utbrott av salmonella till kycklingföretagare inklusive avelsbesättningar. ***Förbundet anser att ersättningsreglerna i zoonosförordningen ska vara riskbaserade men anser att regeringen ska avvakta den utredning och de förslag som kommer i det pågående uppdrag som Jordbruksverket och SVA har i denna fråga. Vi avstyrker därför förslaget.***
 - Ta bort undantaget i zoonosförordningens 7 § för ersättning vid utbrott av salmonella till djurägare som årligen köper in mer än 150 nötkreatur från fler än fem besättningar under en tolv månaders period. ***Förbundet anser att ersättningsreglerna i zoonosförordningen ska vara riskbaserade men anser att regeringen ska avvakta den utredning och de förslag som kommer i det pågående uppdrag som Jordbruksverket och SVA har i denna fråga. Vi avstyrker därför förslaget.***

– Införa ersättning till grisföretagare för smittskyddsforebyggande merkostnader för att uppnå ASF-nivå (Afrikansk svin-pest) i programmet Smittsäkrad besättning. **Förbundet tillstyrker förslaget.**

- Regeringen ger Jordbruksverket i uppdrag att så långt möjligt förenkla regelverket och minska administrationen för djurägarna vad gäller villkorad läkemedelsanvändning, ViLA, samt:

– Göra en översyn av anslutningskraven och öppna ViLA Mjolk för alla besättningar som vill använda arbetssättet och som klarar djurskyddsdeklarationens krav.

– Se över möjligheten att förlänga besöksintervallen av veterinär i ViLA Mjolk och ViLA Får.

– Se över möjligheten att efter utbildning låta djurägare behandla kalvningsförlamning inom ViLA Mjolk. Resultat från Växa Sveriges pågående projekt bör inväntas.

Föreskrifterna då det gäller villkorad läkemedelsanvändning har nyligen ändrats och vi avstyrker därför förslagen då det gäller en översyn av anslutningskraven och att förlänga besöksintervallen i ViLA Mjolk och ViLA Får.

En intravenös kalciumbehandling kan innebära allvarliga komplikationer, såsom hjärtstopp och infektioner, en risk som kan öka om den utförs av en djurägare utan veterinärmedicinsk utbildning som troligen inte hinner få rutin på behandlingen med tanke på den låga incidensen. Förbundet menar att det finns skäl till att intravenösa injektioner idag sker av djurhälsopersonal och att det även finns en risk för att andra bakomliggande orsaker till djurets symtom missas om inte veterinär tillkallas. Innan beslut tas i denna fråga bör därför resultaten från Växas pågående projekt sammanställas och utvärderas samt en diskussion med expertis, inkl. representanter från den svenska veterinärkåren, hållas. Erfarenheterna från Danmark bör tas tillvara, där det nyligen har noterats att det till viss del råder dålig följsamhet till det regelverk som gäller där¹⁴.

Sveriges Veterinärförbund menar vidare att tillgången till veterinärer över hela landet är av stor vikt för en starkt konkurrenskraft och fortsatt gott djurskydd. Att det saknas veterinärer i vissa områden, eller att jourverksamheten är stängd, är sådant som påverkar djurhållares möjligheter att bedriva verksamhet med djur, liksom att det kan påverka investeringsviljan och i slutändan Sveriges förmåga till självförsörjning, vilket är av vikt för Sveriges beredskap. Ingen djurägare vill stå där på helgen eller mitt i natten och inte kunna få vård för sitt sjuka eller skadade djur. Förbundet menar därför att det krävs insatser för att säkerställa att jourverksamheten kan upprätthållas över hela landet.

- Regeringen ger Jordbruksverket i uppdrag att undersöka möjligheten att tillåta husdjurstekniker att behandla fertilitetsstörningar hos mjölkkor. ***Diagnostik och behandling av patologiska tillstånd är en veterinär uppgift. Husdjurstekniker är***

¹⁴ [Faglig nyhed til dyrlæger om behandling af køer med kalvningsfeber - Fødevarestyrelsen](#)

dessutom inget legitimationsyrke och de kan därför inte påläggas ansvar för medicinska behandlingar. Det är också värt att påpeka att i Sverige förekommer fertilitetsproblem hos mjölkkor i betydligt lägre omfattning än i länder där mjölkkor regelmässigt behandlas med hormoner inför seminering. När hormonbehandling kan ske mer rutinmässigt, utan koppling till veterinär diagnos, innebär det också att mindre fertila djur kvarstår i besättningen vilket inte är positivt för det långsiktiga arbetet för en god fertilitet i besättningen. Förbundet avstyrker förslaget.

- Regeringen bör uppdra åt relevanta forskningsfinansiärer att ge frågor kring svenskt avelsarbete en hög prioritet i forskningsutlysningar. Det gäller även tillämpad forskning och utvecklingsarbete inom avelsområdet. ***Förbundet tillstyrker förslaget.***
- I regeringens arbete med Sveriges nya livsmedelsstrategi bör vikten av att stärka det inhemska avelsarbetet, öka den genetiska kompetensen samt behovet av tillgång till svensk avels- och seminverksamhet betonas. ***Förbundet tillstyrker förslaget.***

4.12 Förslag - konkurrenskraft och djurskyddskrav

- Värna och utveckla den svenska modellen med förebyggande djurskyddsarbete genom samarbete och samverkan mellan näring, myndigheter, akademi och andra organisationer. ***Förbundet tillstyrker förslaget.***
- Samtliga berörda myndigheter behöver även fortsättningsvis ha mycket tydliga uppdrag avseende produktionsfrämjande åtgärder, att minska djurägarnas administrativa börda samt förenkla och begränsa antalet bestämmelser i lagstiftningen. Uppdragen ska omfatta krav på samarbete mellan myndigheterna. ***Förbundet avstyrker förslaget. Se nedan för argumentation.***
- Regeringen bör ge Jordbruksverket i uppdrag att:
 - Minska det totala antalet bestämmelser på djurskyddsområdet samt, i högre utsträckning och där så är lämpligt och inte riskerar djurskyddet eller ojämlika förhållanden för djurägarna, införa ytterligare flexibilitet i Jordbruksverkets föreskrifter, till exempel genom fler målstyrda bestämmelser eller bestämmelser med villkor samt förenkla och så långt möjligt minska detaljeringsgraden.

Det finns en övertro på begrepp som flexibilitet, målstyrd lagstiftning och färre regler. Lagstiftning ska bestå av regler som är relevanta och proportionerliga utifrån sitt syfte. Ibland innebär det detaljerade regler, ibland målstyrda. Att generalisera då det gäller denna fråga ser vi inte som ändamålsenligt. Sveriges Veterinärförbund är eniga i att det är viktigt att den administrativa bördan minskar för animalieproducenterna. Förbundet anser dock, liksom även anges på flera ställen i utredningen, att djurskyddsreglerna inte är ett administrativt särskilt betungande område. Förbundet anser därför att utredarens förslag kring att minska antalet regler, samt att ha en ökad målstyrning och flexibilitet i lagstiftningen är problematiska. Att minska antalet djurskyddsregler bör inte vara ett

självvändamål. En principstyrt minskad detaljeringsgrad i regelverket kan leda till otydligheter och svårigheter att efterleva, kontrollera och lagföra. Sveriges Veterinärförbund vill särskilt lyfta det faktum att i arbetet med att utföra kontroller, såsom många veterinärer gör (t ex länsveterinärer, officiella veterinärer etc.), leder otydliga regler ofta till att man i välmening tar fram interna riktlinjer och vägledningar, för att på så vis skapa en jämnare gränsdragning och likriktade bedömningar. Detta blir således ett hjälpmedel i kontrollen, men samtidigt försvårar detta för de som blir kontrollerade - att veta och förstå vad som egentligen krävs samt utifrån vilket lagstöd. Vidare kan dessa interna gränsdragningar skilja sig mellan olika kontrollmyndigheter. Det riskerar att bli en form av "skugglagstiftning", som är likriktad internt men olikvärdig externt, och som dessutom kan ändras snabbt när ställningstaganden ändras. Det försvårar även arbetet med att göra förelägganden. Veterinärförbundet är därför kritiskt till att på ren princip göra lagstiftningen mer målstyrd och mindre detaljerad, och anser att man istället noggrant bör värdera varje bestämmelse för sig, hur just den lämpligast regleras. Olika regler kräver olika detaljeringsgrad för att fylla sin funktion och vara lätta att såväl förstå och efterleva, som att kontrollera. Förbundet avstyrker förslaget.

– Ta fram en årlig redovisning av resultatet av ovanstående arbete till regeringen.
Förbundet avstyrker förslaget.

– Se över möjligheten att öka flexibiliteten i lagstiftningen när det gäller bete och utevistelse för får och nötkreatur i köttproduktion. **Det behövs inte en ökad flexibilitet då det gäller frågan om bete och utevistelse för får och nötkreatur utan det behövs en ökad tydlighet om vad som gäller. Förbundet avstyrker förslaget.**

– Se över möjligheten att införa flexibilitet i lagstiftningen när det gäller placering av den fasta golvytan i grisboxar och se över kravet på andel fast yta.

Det är viktigt att boxar utvecklas och byggas för att det ska bli en bra miljö för djuren, god djurhälsa och för att djuren ska ha möjlighet att få utlopp för starkt motiverade beteenden. Det finns flera olika möjliga grisboxar och lösningar för att uppnå detta, och det är mer än enbart placering av den fasta golvytan och andelen fast yta som har betydelse för grishållningen. Sveriges Veterinärförbund menar därför att det är alltför snävt synsätt att enbart förhålla sig till den boxlösning som presenteras i utredarens förslag. Förbundet avstyrker förslaget. Vi ser att det kan finnas ett sådant behov men anser att detta är på en detaljnivå som ligger inom ramen för det bemyndigande Jordbruksverket redan har och bör hanteras inom Jordbruksverket normala arbete med att uppdatera sina föreskrifter.

– Se över möjligheten att förenkla och förtydliga kravet på transportörstillstånd vid transporter av egna djur. **Förbundet tillstyrker förslaget.**

• Utred möjligheten att ge Jordbruksverket bemyndigande att godkänna nya kontrollprogram och ändra i befintliga program. **Förbundet tillstyrker förslaget.**

- Kostnadseffektiv stallbyggnation och därtill kopplad teknik och system som ger god djurvälstånd och arbetsmiljö ska prioriteras i forskningsutlysningarna. Studier om hur befintliga stallar med uppbundet system inom mjölkproduktionen kan ställa om till lösdrift på ett kostnadseffektivt sätt, ska inkluderas. **Förbundet tillstyrker förslaget.**

- Regeringen ger Kunskapsnavet för animalieproduktion (RISE) fortsatt finansiering efter den nuvarande periodens utgång, förutsatt positiv utvärdering av verksamheten.

Satsningen Kunskapsnavet behöver utvärderas och det finns också andra aktörer som kan bidra i den här typen av kunskapsuppbyggnad. Se även våra kommentarer då det gäller förslagen under 7.9 Innovation och forskning. Förbundet avstyrker förslaget.

- Mjölkkor (lakterande och icke lakterande kor) i lösdrift undantas från beteskravet i djurskyddsförordningen. **Förbundet avstyrker förslaget. Se ovan.**

4.14 Förslag - djurskyddet i EU och globalt.

- Regeringen ska fortsatt arbeta för skärpt djurskyddslagstiftning inom EU och globalt och för en korrekt och restriktiv användning av antibiotika. **Förbundet tillstyrker förslaget.**

- Regeringen ska fortsatt arbeta för likvärdig tolkning, tillämpning och efterlevnad av EU:s djurskyddslagstiftning i de olika medlemsstaterna. **Förbundet tillstyrker förslaget.**

- Ersättningar, övergångstider och andra villkor ska ges på motsvarande sätt och nivå till svenska animalieproducenter som till andra producenter i EU i det fall ombyggnationer eller andra åtgärder skulle krävas på grund av EU:s nya djurskyddslagstiftning. **Förbundet tillstyrker förslaget.**

5.5 Förslag - djurskyddskravens påverkan på djurhälsan och läkemedelsanvändningen

Sveriges Veterinärförbund menar att det är väldigt svårt, för att inte säga omöjligt, att analysera effekten av enskilda djurskyddskrav på läkemedelsanvändningen. Dock står det sedan länge klart att den svenska strategin som innefattar både ett gott djurskydd, en god biosäkerhet och förebyggande smittskyddsåtgärder, målinriktat avelsarbete, adekvata regler kring läkemedelsanvändning och förskrivning, samt ett gott samarbete mellan djurhållare, veterinärer i fält och regionala och centrala myndigheter, har stor inverkan på vårt goda djurhälsoläge och vår låga antibiotikaanvändning.

EU:s nya regelverk kring transporter

Sveriges Veterinärförbund är inte enig med utredaren om att de föreslagna reglerna kring förbud mot transport i sista 20% av dräktigheten är för långtgående, och ställer sig frågande till att förslaget skulle leda till ökat matsvinn. Transport under sen dräktighet är mycket fysiskt och psykiskt ansträngande för moderdjuret, och är förhållandevis enkelt att undvika genom att ha kännedom om när ens djur seminerats eller gått med ett handjur.

Förbundet är inte enig med utredaren om att man bör arbeta för att få förlänga transporttiderna för slaktdjur så att minst två slakterier kan nås. Detta förslag skulle riskera att djur får transporteras onödigt länge, särskilt i norra Sverige där avstånden mellan slakterier är mycket långa. Detta vore att konkurrensutsätta slakterierna på djurens bekostnad – något som skulle försämra djurskyddet och sålunda inte heller ligger i linje med utredningens uppdrag.

Förbundet är enig med utredaren om att Sverige bör arbeta för att en maximal transporttid behöver fastställas även för transporter till havs.

Förbundet välkomnar kommissionens förslag om ökade utrymmen för djur under transport, och att detta är positivt för djurvälfaerden - särskilt för fjäderfä. Med en rimligt lång övergångsperiod torde ett utbyte av fordonsflottan ändå behöva ske över tid, och då kunna anpassas till de nya bestämmelserna.

- Uppdra åt Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA, att genomföra en fördjupad och utökad litteraturstudie om djurskydds-kravens påverkan på djurhälsa och läkemedelsanvändning. ***Förbundet tillstyrker förslaget.***
- Uppdra åt Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA, att koordinera en kartläggning av aktuell läkemedelsanvändning i Sverige kopplat till djurskyddskrav och djurvälstånd. Denna ska ske i samverkan med för syftet lämpliga myndigheter och näringsorganisationer.

Förbundet tillstyrker förslaget.

- Av det totala anslaget för forskningsstöd till Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas, ska andelen för djurskyddsbefrämjande åtgärder utökas till minst 18 miljoner kronor per år under perioden 2025–2028 varav minst 12 miljoner kronor ska gå till åtgärder som förbättrar djurhälsan och bidrar till korrekt, restriktiv och därmed minskad läkemedelsanvändning. ***Förbundet tillstyrker förslaget.***

6.9 Förslag - förprovning

- Förprovning av djurstallar ska behållas men förbättras och förenklas. ***Förbundet tillstyrker förslaget.***
- Förprovningen ska även fortsättningsvis omfatta endast stallbyggnaden och inte områden utanför denna. ***Vi ser ett tydligt behov av att förprovningen också inkluderar smittskydd och även omfattar en bedömning som säkrar att lagstiftningens beteskrav kan uppfyllas. Förbundet avstyrker förslaget.***
- Regeringen ger Jordbruksverket i uppdrag att utreda om ekonomiskt stöd kan införas för frivilliga smittskyddssamråd. ***Förbundet tillstyrker förslaget.***
- De sex civilområdesansvariga länsstyrelserna ska ansvara för handläggning och beslut i förprövningsärenden. ***Förbundet avstyrker förslaget. Se ovan.***
- Det införs ett bemyndigande till Jordbruksverket att föreskriva om vilka kompetenser som ska finnas på den provande myndigheten. ***Förbundet tillstyrker förslaget.***

- Regeringen ger Sveriges lantbruksuniversitet eller annat lämpligt lärosäte i uppdrag att ta fram utbildningsprogram eller kursblock med särskild inriktning på lantbruksbyggnader och djurmiljö. **Förbundet tillstyrker förslaget.**
- Regeringen ger Jordbruksverket i uppdrag att se över möjligheten att reglera en skyldighet för länsstyrelsen att erbjuda djurägare ett digitalt eller fysiskt förmöte inför att en förprövningsansökan skickas in. **Förbundet tillstyrker förslaget.**
- Regeringen ger Jordbruksverket i uppdrag att utforma en ordning för att godkänna standardiserade byggnadslösningar och inredningar. Om djurhållaren väljer sådana typgodkända byggnadslösningar utgår kravet på förprövning. **Vår bedömning är att sådana standardiserade byggnadslösningar tenderar att utgå från de minimått som finns i lagstiftningen. Det är viktigt att påpeka att dessa inte är optimala mått för en god djurhållning, utan den lägstanivå som lagstiftningen tillåter. Konceptet har också testats tidigare, genom "Sverigestallet" under början av 2000-talet, och de erfarenheter som finns av det konceptet är inte positiva. Förbundet avstyrker förslaget.**

7.13 Förslag - innovation och forskning

Förbundet delar utredarens ambition att stärka forskning och innovation inom djurområdet, men anser att det är viktigt att säkerställa att forskningen förblir fri och inte organisatoriskt styrs av olika branschföreträdare. Däremot anser vi att det är viktigt med samarbete och samverkan mellan akademi och industri, men inte direkt styrning.

8.7 Förslag - kontroller och administrativ börda

- Regeringen ska ge Jordbruksverket i uppdrag att ta fram och genomföra kalibreringsutbildningar avseende djurskydd för länsstyrelserna och för de officiella veterinärerna på slakterier. Branschaktörer bör inkluderas vid dessa utbildningar. **Förbundet tillstyrker förslaget.**
- Regeringen ska ge Jordbruksverket i uppdrag att göra en översyn och uppdatering av vägledningen för djurskyddskontroll på slakteri i den del som avser de officiella veterinärernas kontroll av djurskydd. **Förbundet tillstyrker förslaget.**

Djurskyddskontroller på slakteri

Sveriges Veterinärförbund är enig med utredaren om att dagens ansvarsfördelning för djurskyddskontroll på slakteri är komplex och otydlig. Förbundet ställer sig dock frågande till förslaget om att uppdatera den alldeles nyligt uppdaterade vägledningen. Likvärdighetsarbete är mycket viktigt och genomförs kontinuerligt i flera olika former bland officiella veterinärer, men kan såklart alltid bli bättre. Huruvida det är en klok användning av resurser att göra en uppdatering av ett dokument som alldeles nyligt genomgått en uppdatering, kan ifrågasättas. Utifrån vår erfarenhet är det inte alls säkert att en förändring i vägledningen är det som skulle ge störst eller bäst effekt – andra insatser som skulle kunna tänkas ha än större effekt vore till exempel ökade resurser för att möjliggöra samkontroller (gemensamma kontroller mellan veterinärer från olika slakterier), riktade kompetenshöjande insatser inom de områden som är mest svårbedömda/minst likvärdigt bedömda, ökade resurser för introduktion/upplärning/kompetensutveckling m.m. Likvärdighetsarbete är ett långsiktigt arbete som kräver kontinuerliga resurser. Förbundet anser att utredningens förslag är lättvindigt och att denna fråga behöver utredas mer, och att man bör involvera de officiella veterinärerna i en sådan utredning. Förbundet avstyrker således förslaget i sin nuvarande form.

- Regeringen ska ge Jordbruksverket i uppdrag att undersöka möjligheten att ge djurägare rätt till avstämning med officiell veterinär inför transport av djur till slakteri. **Förbundet tillstyrker förslaget men vill tillägga att det i dagsläget inte finns något som hindrar lantbrukaren att kontakta officiell veterinär på slakteriet för stöd i bedömning kring om ett djur kan skickas in till slakt eller inte. Detta görs redan idag, i varierande omfattning, och är något som enligt vår erfarenhet uppskattas av de officiella veterinärerna. En officiell veterinär får och bör aldrig heller ge ett förhandsbesked, men kan ge information om regelverket, rådgöra om hur man kan tänka kring transporter etc, och t ex råda att ta ut en klinisk veterinär för bedömning på plats vid behov. Kontakten behöver dock, av förklarliga skäl, ske på lantbrukarens initiativ. Här torde en informationssatsning med uppmuntran om ökad dialog mellan myndigheterna och lantbrukarna ha större effekt än att ge Jordbruksverket i uppdrag att utreda frågan.**

9.5 Förslag - ersättningssystem

- Regeringen ska fortsatt arbeta för att det enligt EU ska vara tillåtet med djurvälferdsersättningar för åtgärder som ingår i nationell lagstiftning och praxis men som går utöver EU:s gemensamma djurskyddslagstiftning. **Förbundet tillstyrker förslaget.**
- Regeringen ska ge Jordbruksverket i uppdrag att:
 - Undersöka möjligheterna och utforma förslag för att genomföra ekonomiska uppräknings för ersättningsnivåerna för djurvälferdsersättningar samt undersöka

möjligheterna att inom ramen för CAP införa fler djurvälferdsersättningar. **Förbundet tillstyrker förslaget.**

10.11 Förslag - export

- Myndigheterna ges i uppdrag att arbeta för ytterligare lands- och anläggningsgodkännanden i samverkan med branschen samt att effektivisera sina handläggningsprocesser och förkorta handläggningstiderna. Kostnaden tas av myndigheterna. **Förbundet tillstyrker förslaget.**

11.3 Förslag - kartläggning av konsumentvilja och möjligheter med märkning

Sveriges Veterinärförbund menar att djurvälferdsmärkning förefaller fungera bra i vissa länder. Sådan märkning bör därför inte avfärdas. En eventuell EU-gemensam djurvälferdsmärkning kan dock påverka effektiviteten av en nationell märkning. Förbundet menar att en ursprungsmärkning, som i sig inte hindrar en djurvälferdsmärkning, är ett bra instrument att stärka konkurrenskraften. Svenska mervärden, exempelvis god djurhälsa, låg antibiotikaanvändning och djurskydds krav kan då lyftas fram.

Synpunkterna har i huvudsak utarbetats av Veterinärförbundets Husdjurssektion och Djurskyddsutskott.

Med vänliga hälsningar
Sveriges Veterinärförbund